

ПРОБЛЕМИ КОНФЛІКТУ В ЗАРУБІЖНІЙ НАУЦІ

Феномен конфлікту завжди привертав увагу зарубіжних вчених, які досліджуючи різні аспекти цього соціального явища, зробили значний внесок у вироблення дієвого механізму профілактики і урегулювання конфліктних ситуацій. Так уже в умовах античності Геракліт зробив висновок про визначальний характер боротьби, яка є джерелом розвитку. Інший великий мислитель Аристотель, обґрунтовуючи соціальну природу людини, стверджував, що, незважаючи на конфліктність, люди відчують внутрішню потребу у співробітництві між собою.

Зовсім по іншому оцінював людську природу Томас Гоббс, який у своїй праці «Левіафан» песимістично характеризував людину, називаючи її істотою егоїстичною, заздрісною, схильною до конфліктів, що породжує «війну всіх проти всіх». Причинами конфліктів між людьми, на його думку є суперництво, недовір'я, та прагнення до слави.

Важливе значення для в'яснення природи конфліктів мало вчення Гегеля про суперечності і боротьбу протилежностей. Спираючись на цю основу, К.Маркс і Ф.Енгельс абсолютизували роль класових і політичних конфліктів, розглядаючи їх як альтернативу консенсусу. Заперечуючи цю точку зору, А. де Токвіль вказував на неминучість соціальної солідарності, висунувши ідею балансу між силами конфлікту і консенсусу.

Основоположниками теорії конфлікту був німецький соціолог Г.Зиммель, який обґрунтував універсальний характер конфліктів, без яких будь-яка соціальна система була б нежиттєздатною, не маючи механізму саморозвитку. Одним із фундаторів теорії соціального конфлікту був Дж. Рекс. На універсальну природу феномену конфлікту звертав увагу також К.Боулдінг, який вказав на те, що всі конфлікти мають загальні елементи та алгоритми розвитку. Саме тому знання «загальної теорії конфлікту» дає можливість їх контролювати та управляти ними, прогнозувати їх розвиток та наслідки. Значну увагу приділяв аналізу соціальних конфліктів М.Вебер, який вважав, що в їх основі лежить боротьба різних статусних груп за свої матеріальні та ідеальні інтереси. Ґрунтовне дослідження функцій соціальних конфліктів дав Л.Козер, який вважав, що вони страхують систему, приводять її у відповідність до умов, що змінились.

Вказуючи на всюдисущий характер конфліктів і на те, що вони пронизують кожне суспільство в кожній своїй клітинці, класик сучасної конфліктології Р.Дарендорф дає ґрунтовний аналіз механізмів «урегулювання конфліктів», вважаючи, що цей термін коректніше відображає суть справи, а ніж термін «розв'язання конфлікту», оскільки повне усунення цього явища взагалі неможливе.

Значного резонансу набули праці сучасних зарубіжних конфліктологів – Р.Фішера, У.Юрі, Х.Корнеліус, Ш.Фейр, які дали всебічний аналіз технології і соціотехніки ведення переговорів і процесу медіаторства (посередництва). Проблеми урегулювання міждержавних конфліктів знайшли відображення в працях Г.Моргентау, Г.Кісінджера, З.Бжезінського.